

REPRESALIAT¹: Francesc Closas Roig

Núm. de causa 1: 000072 , aprovació de la sentència: 1943.

Núm. de causa 2: 021696, aprovació de la sentència: 1943.

El Francesc Closas Roig, "el Cisco de cal Closas", va néixer a Esparreguera, Barcelona, l'any 1915 i hi va morir el 1996.

Els seus pares eren pagesos –en Josep Closas i na Filomena Roig– i ell també ho va ser durant un temps; encara que també treballà a ca l'Antic, on hi feien licors (va ser-ne l'encarregat). Posteriorment, va tenir una granja a casa seva.

Es casà amb la Teresa Simó amb qui tingué dos fills –van ser marit i muller durant 55 anys–. La mare del Cisco era d'Abrera, però la família paterna era d'Esparreguera, de cal Ferràndiz, del carrer Ferran Puig, núm. 9. El Cisco i família van viure tota la vida a la casa dels seus pares.

Fou militant d'ERC des dels 18 anys fins que va morir, fins i tot durant el franquisme, període en el qual va exercir com a secretari, càrrec que va deixar en caure malalt. ERC fou un partit majoritari durant la Segona República que tingué una presència important en el govern de molts ajuntament, com ara el d'Esparreguera, i com a conseqüència, els seus membres patiren repressió un cop acabada la Guerra Civil. Com apunten Josep Maria Solé i Oriol Dueñas²:

ERC era els anys trenta un partit de masses fruit d'un sentiment nacional i d'uns arrelats principis republicans i democràtics. La seva actuació en la postguerra civil havia d'estar escapçada per l'execució o l'estranyament dels seus homes més valuosos. La repressió s'exerciria contra ells, matant-los o silenciand-los.

En Closas també fou secretari del sindicat pagès Unió de Rabassaires (1934), però no va tenir cap regidoria a l'Ajuntament republicà. A l'Arxiu Municipal d'Esparreguera es conserva un document³ on hi consta la seva signatura com a secretari d'aquest sindicat i en Josep Colilles com a president. Tot i que el contingut no té un caire polític, creiem que és interessant ja que ens mostra la voluntat de la Unió de Rabassaires de treballar per a tota la comunitat amb un evident caire avançat. El document citat és de l'any 1934 i va adreçat a

¹Document realitzat dins del projecte: *Memorial Democràtic del Baix Llobregat; de les experiències personals a l'èxit col·lectiu*. Entrevistadores: Joana Llordella i Blanca Mampel. Persones entrevistades:

Teresa Simó Romeu, 17 d'octubre de 2008, Esparreguera. Transcriptores: Joana Llordella i Blanca Mampel. Durada de l'entrevista: 1:01:44

Núria Juanpere. 7 de juliol de 2009, Esparreguera. Transcriptora: Carme Valero. Durada de l'entrevista: 73 minuts .

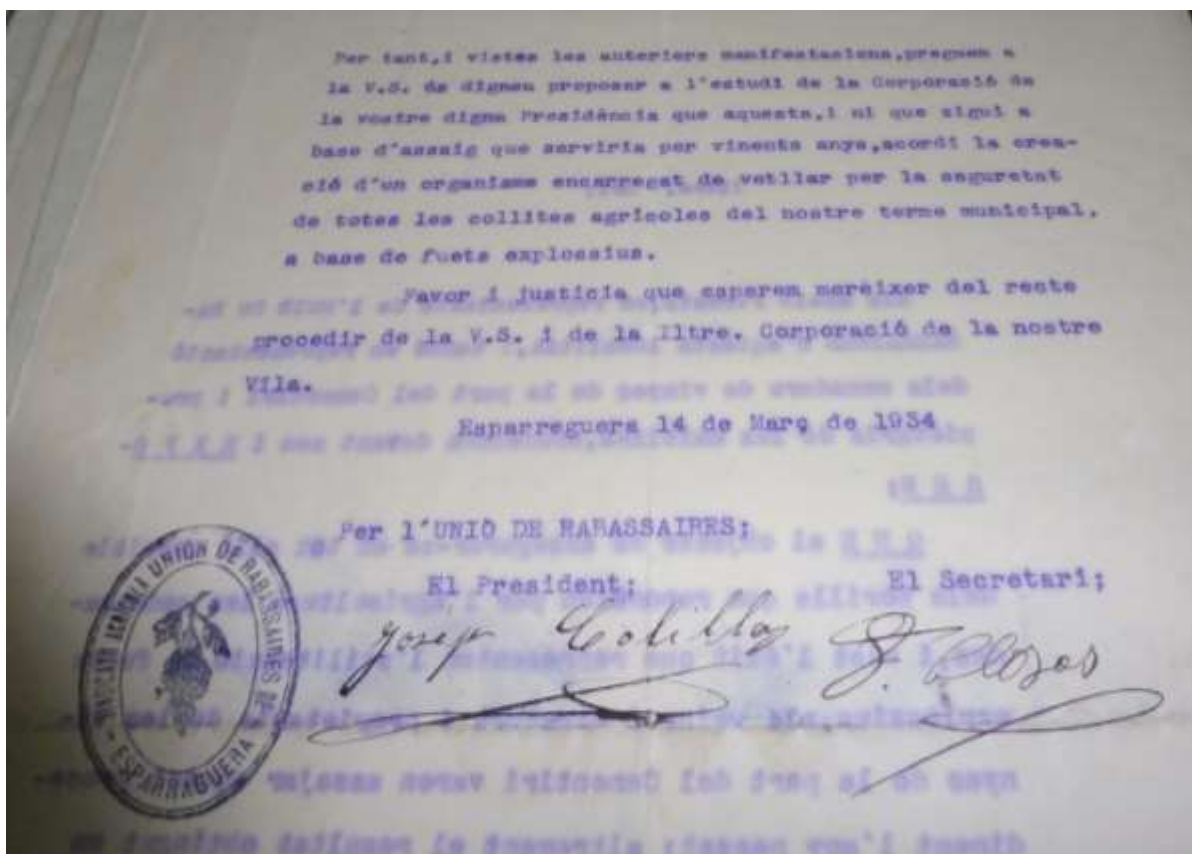
² SOLÉ, Josep Maria i DUEÑAS, Oriol: "El franquisme contra esquerra. Els alcaldes i diputats afusellats d'esquerra Republicana de Catalunya". Fundació Josep Irla. Edició corregida i ampliada –electrònica–. Pàg. 40 (2013).

<http://irla.cat/wp-content/uploads/2015/10/franquisme-contra-Esquerra.pdf> [data de l'última consulta: 28-7-2017].

³ Correspondència Municipal de 1934, AMES.

l'Ajuntament d'Esparreguera en nom del sindicat i en representació *dels menadors i propietaris de vinyes de la part del cementiri.*

Aquests exposen a l'Ajuntament que han aplicat a les seves vinyes la pràctica del *fuet explosiu* per lluitar contra les pedregades. Donats els bons resultats que ells han experimentat, i també a d'altres llocs, demanen que l'Ajuntament implementi aquesta pràctica a tot el terme municipal, cosa que beneficiaria a tots els agricultors de la vila, fins i tots aquells que s'oposen a la innovació.

El Francesc va participar a la Guerra Civil quan van cridar la seva lleva i va arribar a ser oficial de l'exèrcit republicà amb el càrrec de tinent. L'any 1938 va estudiar a la " Escuela Popular" de València. En el document podem veure el seu nomenament⁴.

⁴ "Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional". Barcelona, 30 de març de 1938. Núm. 76. Tomo I, pàg. 937.

Núm. 5.026

Circular. Excmo. Sr.: Vista la propuesta formulada para cubrir vacantes en el empleo de sargento de Infantería, he resuelto aprobarla y confirmar en dicho empleo a los ciento veintisiete que figuran en la siguiente relación, que empieza con D. José Babi Arganza y termina con D. Blas Burgues Silvestre, por haber sido considerados aptos para ello, señalándoles la antigüedad de primero del corriente mes de marzo, con efectos administrativos a partir de la misma fecha, quedando destinados en las Unidades en que actualmente se encuentran.

Lo comunico a V. E. para su conocimiento y cumplimiento. Barcelona, 24 de marzo de 1938.

E. D.,
FERNÁNDEZ BOLAÑOS

D. FEDERICO ROSCH ENRI.
1 D. Fernando Marimón Sanjuán.
2 D. Alejandro Viedma García.
3 D. Juan Triado Feiner.
4 D. Enrique Navarro Cubero.
5 D. José Masip Msten.
6 D. Ramón Tiller Morell.
7 D. Ruperto Espigulés Charles.
8 D. Juan Repau Grau.
9 D. Manuel Donate Piedrabuena.
0 D. Antonio Mestres Martorell.
1 D. José Tura Ros.
2 D. Felipe Vilella Bru.
3 D. Vicente Prats Forés.
4 D. Francisco Closas Roig.
5 D. Bartolomé Carbó Nin.
6 D. Lorenzo Lisa Balagner.
7 D. Esteban Forns Margarit.

Document del nomenament de sergent d'infanteria a Francesc Closas Roig.

En finalitzar la guerra, va estar 19 mesos privat de llibertat en camps de concentració de presoners, entre ells el de Rota. També va estar a la presó Model de Barcelona, on va coincidir amb altres esparreguerins, per exemple, el Mariano Juanpere, en Subirana⁵ i el Josep Anguera Buixeda. Fou condemnat a pena de mort.

⁵ La Teresa ens relatà que quan anava a portar menjar al Mariano a la presó es trobava amb els familiars del Subirana que també ho feien.

FRANCISCO CLOSAS ROIG, actualmente en prision, dependiente del Juzgado Militar ^{de San Felix de Llobregat} (numero 5 de los de esta plaza) en el Palacio de Misiones Nave 2ª

ante V. E. respetuosamente acude en exposición de los hechos siguientes y en solicitud de que le sea otorgada su libertad provisional, si no procede la definitiva, atendido no ya el motivo principal de no creer existan fundamentos para mi continuación en este estado debido a la carencia de antecedentes y hechos delictivos por mi cometidos, sino también y muy especialmente a que hallándome en este estado, mi anciano padre se encuentra en el pueblo privado de asistencia y medios de vida al par que no puede atender al cultivo de las tierras

que tiene encomendadas por carecer, por su edad, de medios de trabajo. Pero desde luego Exmo. Señor, no es solamente esa necesidad imprescindible de trabajo lo que motiva esta mi petición, sino aquella otra en su relación de que mi situación puede modificarse.

Con este documento adjunto otros ednoo, librados y suscritos por el Rvdo. Cura Economo de Esparraguera, pueblo de mi residencia, por el Ayuntamiento, la Jefatura local de Falange y el Juzgado Municipal del referido pueblo, y los alcantivos, Falangistas militantes y propietarios e industriales del pueblo en cuestión, que todos, a una, como si de una sola persona se tratara dicen y afirman en conjunto, que el suscrito de buena conducta siempre, de ideas y sentimientos católicos y religiosos practicantes, no ha cometido acto de violencia ninguno. Que fui afiliado a Esquerra, y que en el año 1935 desempeñé en un corto espacio de tiempo el cargo de Secretario de los rabasaires, desde luego la filiación y el cargo precisamente por el trabajo, pero me hace constar expresamente, por los mismos propietarios y por el mismo Ayuntamiento y Falange, que en esa mi corta actuación me porté muy bien y no se me conoce ninguna actuación contra las personas. Desde luego era eso antes de Julio de 1938 por que después de esa fecha nada he sido ni nada he hecho. Movilizado por mi reemplazo, precisamente para eludir el frente ingresé en la Escuela Popular de la que salí teniente. Y quizá esa sera mi única actuación delictiva por decirlo así. Nada mas en contra mía y todo lo expuesto a mi favor.

Por noticias recibidas por esa graduación, teniendo los antecedentes míos y esa actuación limpia y avalada por todos, no es grave la pena que pudiera corresponderme si es que alguna me incumbiera, pero llevo ya privado de libertad 17 meses habiendo pasado por Campos de concena tración de prisioneros entre ellos el de Rota, donde desempeñé el cargo de sanitario a completa satisfacción de mis Superiores.

Por ellos Exmo. Señor humildemente ruego que teniendo en cuenta lo expuesto y en vista de la resultancia de los documentos aportados en relación segura con el contenido del expediente a mi referente, se me conceda la libertad provisional a fin de que al propio tiempo que gozo de la ansiada libertad puedo dedicarme de nuevo a mi trabajo y con el a poder atender las necesidades de mi pobre y anciano padre.

Es gracia que espera obtener de V. E. cuya vida lo propio que la de nuestro Caudillo guarde Dios muchos años.

Barcelona siete de septiembre de mil novecientos cuarenta.
Exmo. Señor Capitan General de IV Región Militar. BARCELONA.

El Infrascrito Cura Economo de Sta. Eulalia de Esparraguera obispado de Barcelona.

CERTIFICCO: Que Francisco Closas Roig, de veinticinco años de edad,

natural y vecino de ésta es persona de buena conducta moral y religiosa, pertenece a familia creyente y practicante.

I para que conste; a instancia de familiares del interesado libro la presente en Esparraguera, a veinticinco de Agosto de mil novecientos cuarenta.

Don LORENZO DOMENECH SELVA, Alcalde-Gestor accidental de la villa de Esparraguera.

CERTIFICIO: Que de cuantos antecedentes constan en ésta Alcaldía así como del propio conocimiento que del interesado tengo, resulta que FRANCISCO CLOSAS ROIG, soltero, natural y vecino de esta villa observó buena conducta personal hasta 18 de julio de 1936; constando, además, que el referido individuo con todo y estar afiliado a "Esquerra Catalana", no cometió actos de violencia, saqueos, incendios ni asesinatos durante el periodo marxista, ni anteriormente a dicho periodo.

Y para que conste y surta los efectos que sean menester, libro el presente documento, a petición de parte interesada, en Esparraguera a diecinueve de agosto de mil novecientos cuarenta.

Don Cleto Sagarra Magrí, Secretario de Juzgado Municipal de la Villa de Esparraguera provincia de Barcelona.

CERTIFICIO: Que examinado el Legajo de antecedentes penales obrante en el archivo de este Juzgado municipal, NO A PARECE ninguno en contra de FRANCISCO CLOSAS ROIG, natural de esta villa, de veinticinco años de edad, soltero, hijo de José y de Filomena.

Y para que conste y surta los efectos que convenga al interesado, con el Vº Bº del Sr. Juez Municipal expido el presente en Esparraguera a veinte y tres de Agosto de mil novecientos cuarenta.

LUIS MASFERRER RODRIGUEZ Jefe Local de F.E.T. y de las J.O.N.S. de la villa de Esparraguera.

CERTIFICIO: Que Francisco Closas Roig natural y vecino de esta villa, es persona de buenos antecedentes, pues aunque ocupó en el año 1935 el cargo de secretario de los "Ebasaires" durante su corta actuación en el mencionado cargo se portó muy bien y no se le conoce ningún acto delictivo ni ninguna actuación contra personas de orden. Al estallar el G. A. N.º su actitud fue pasiva, observando buena conducta y a pesar de su ideal izquierdista no cometió ningún desmán, enrolándose al ejército rojo cuando llamaron su reemplazo. Tiene bastantes simpatías en la población y no se le considera peligroso para el Glorioso Movimiento Nacional.

Y para que conste y a petición de parte interesada expido el presente certificado en Esparraguera a 23 de Agosto de 1940.

En aquest document, signat a Barcelona, el 7 de setembre de 1940, (aleshores feia 19 mesos que estava pres i tenia 25 anys) i que va dirigit al *excelentísimo Sr. capitán General de la IV Región Militar*, demana al jutjat militar de Sant Feliu la llibertat provisional; al·lega la malaltia del seu pare i el fet d'haver de

treballar les terres de la família. Afegirem que en el document en Closas fa constar les seves idees catòliques, reconeix que va pertànyer a ERC i que fou secretari de la Unió de Rabassaires (1935), però declara que no va cometre cap acte de violència. Afirmar que des del juliol de 1936 no va fer res, solament va entrar a la Escuela Popular. Té l'aval del capellà del poble, de l'Ajuntament, de la Jefatura Local de la Falange, del jutjat municipal, dels excaptius falangistes militants i, a més, d'una representació d'industrials del poble. Els signants són el Lorenzo Domènec Selva, alcalde accidental d'Esparreguera, el qual testifica que en Francesc va tenir bona conducta fins al juliol del 1936. En Cleto Segarra⁶, secretari del jutjat municipal d'Esparreguera, certifica la bona conducta. També s'hi afegeix el vis-i-plau del Lluís Masferrer, cap local de la FET i la JONS, i que després va ser alcalde de la vila.

Finalment aconseguí la llibertat provisional (ho podem veure en el document del dia 4 de maig de 1942⁷), amb l'obligació de presentar-se al jutjat de Sant Feliu els dies 1 i 15 de cada mes i no podia canviar de residència. S'hi hagué de presentar fins a l'any 1977.

Com constaten Solé i Dueñas⁸:

Els reclusos, els condemnats, els qui havien estat privats de llibertat per la sentència d'un consell de guerra, en abandonar aquests establiments o llocs havien de fer front a una nova situació social: es definia amb el nom de «libertad vigilada». Qui tenia antecedents havia de passar amb regularitat, la que determinés la junta corresponent, per un control quotidià rutinari. El que volia el franquisme era que el pres, el condemnat per mal espanyol o rojo separatista, tingués ben present la consciència que estava sota control policial i que calia que contínuament ho recordés.

Mentre fou a la presó fou company del Mariano Juanpere Hinojosa (que morí el 6 d'octubre de 1940), un altre represaliat d'Esparreguera⁹. Aquest festejava amb la Teresa Simó, un dels nostres testimonis, que, en morir el Mariano a causa de la tuberculosi, començà a festejar amb el Francesc ja que li escrivia cartes mentre estava empresonat (de fet les hi dictava al seu cunyat, Miquel Llordella, perquè ella no sabia escriure massa).

Quan va sortir de la presó, segons la nostra testimoni, en Francesc es va sentir marginat i va perdre els amics. Es pensava que tot seria com abans. Anava a l'Ateneu¹⁰ i recollia diners per als presos. Un dia, es trobà la Guàrdia Civil al

⁶ La Teresa, la seva esposa, ens contà que en alguna ocasió es va sentir assetjada, com a dona, per aquest Sr.–la por de la Teresa va impedir que s'hi enfrontés–).

⁷ El document pertany a l'arxiu privat de la família.

⁸ DUEÑAS, Op. Cit., pàg. 53.

⁹ Vegeu la seva informació en aquest mateix web.

¹⁰ L'Ateneu era un local freqüentat per persones catalanistes i d'esquerres. Pel seu caràcter progressista, el 1931, Esquerra Republicana de Catalunya –partit polític que anirà associat a la vida de Francesc Closas– passà oficialment a formar part de l'entitat mitjançant unes votacions. A partir d'aquest moment i fins al 1939, l'Ateneu remarcà la seva ideologia i la seva defensa

túnel de l'Ateneu, un carrer cobert i fosc, i li digueren "A ti te vamos a sacar la tapa de los sesos".

El Francesc, quan va sortir de la presó, es trobava amb la Ismaela Puey, consellera que entrà a l'Ajuntament el 17 de juny de 1938 en substitució dels afectats per la mobilització a lleves, juntament amb la Maria Guasch –que no tenia cap familiar pres, però que el seu pare era rabassaire i militava a ERC– repartien els diners entre les famílies que tenien presos .

El pati de l'Ateneu en temps de la 2ª República. Font: AMES

La seva esposa ens comentà:

Quan el pare del Cisco anava al sindicat dels pagesos a comprar, en ocasions li havien dit "per vostè no n'hi ha". "Jo no havia vist mai un home plorar. Aquell home em feia plorar".

La Teresa ens explicà que li van demanar al Francesc que col·laborés amb la restauració de la façana de l'església, malmesa a causa de la guerra. Ell, que no era practicant¹¹ ni se sentia culpable de la destrucció de part de l'església, no ho va voler fer.

En Francesc Closas fou un activista polític molt conegut a Esparreguera en la lluita antifranquista. Fou regidor d'ERC a l'oposició, a les eleccions del 3 d'abril de 1979.

Fotografia del consistori resultant de les eleccions de 1979. A l'extrem, a la dreta, en Francesc Closas, que estava a l'oposició per ERC. FONT: "777 Comunica" núm. 142. Esparreguera (2015)

pels drets republicans. Fins l'entrada de les tropes franquistes el 23 de gener d'aquest any, l'Ateneu seguí fent les activitats pròpies que havia mantingut des de la seva creació, però a partir d'aquest moment l'entitat canvià el seu nom (Ateneu Esparreguera) per anomenar-se Teatro Nacional. Finalment, l'any 1944, ben entrada la dictadura del General Franco, el local de l'Ateneu es convertí en l'*Hogar del Productor de Educación y Descanso*, i passà a mans de la *Delegación Nacional de Sindicatos F.E.T. y J.O.N.S.* (Juntas d'Ofensiva Nacional Sindicalista).

¹¹ La Teresa ens va contar que es casaren per obligació.

PROVINCIA DE BARCELONA

CEXS ELECTORAL 7.125

COMARCA BAIX LLOBREGAT

MUNICIPI **ESPARREGUERA**

	NOMBRE DE VOTS	% SOBRE ELECTORS	% SOBRE VOTANTS	RANKING	REGI DORS	Z	COST REGID.	BAT LLE
VOTANTS	5.252	73,71						
ABSTENCIÓ	1.873	26,28						
VALIDS	5.185	72,77	98,72					
NULS	48	0,56	0,76					
BLANCS	27	0,37	0,51					
P.S.C. (P.S.C.-P.S.O.E.)	1.974	27,70	37,50	1 ***	7	41,17	282	
P.S.U.C.	854	11,98	16,26	3 *	3	17,64	284	
C. I. U.	1.088	15,27	20,71	2 **	3	17,64	362	
E.R.C.-F.H.C.	600	8,42	11,42	5	2	11,76	300	
AGRUP. ELECT. IND. DE ESPARRAGUERA	669	9,38	12,73	4	2	11,76	334	

FONTS : JUNTES ELECTORALS DE ZONA I GOVERNS CIVILS

Resultats de les eleccions municipals del 3 d'abril de 1979. Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya¹².

Resultat Eleccions Municipals 1979

(PSC-PSOE) 1.974 vots, 38,07%, 7 regidors

(CIU) 1.088 vots, 20,98%, 3 regidors

(PSUC) 854 vots, 16,47%, 3 regidors

Agrupación Independientes. 669 vots, 12,90%, 2 regidors

(ER) 600 vots, 11,57%, 2 regidors

Composició del consistori:

Batlle	Joan Serra Alert	(PSC) Indep.
1r tinent d'alcalde	Josep Rafols Estere	(PSC)
2n tinent d'alcalde	Juli Aparici Gil	(CIU)
3r tinent d'alcalde	Antoni Sans Miret	(PSUC)
4t tinent d'alcalde	Andreu Sitjà Navarro	(PSC)
5è tinent d'alcalde	Francisco Galván Rojas	Agrup. Indep.
6è tinent d'alcalde	Francesc Fons Ribera	(ER)
Regidor	Josep Llopart Corsà	(PSC)
Regidor	Felip Vilar Rodríguez	(PSC)
Regidor	Ramon Paris Tàssies	(PSC)
Regidor	Josep M. Ribes Villarroya	(PSC)
Regidor	Carles Canals Montoriol	(CIU)
Regidor	Joan Sallent Cortada	(CIU)
Regidor	Eleuteri Navarro Herrerías	(PSUC)
Regidor	Antoni Gastón Obiols	(PSUC)
Regidor	Francesc Closas Roig	(ER)
Regidor	Nicolás Vara González	Agrup. Indep.

Font: "777 Comunica", Esparreguera, núm. 142 (2015)

¹² <http://www.idescat.cat/cat/idescat/biblioteca/docs/ehc/gi0225v1.pdf> [Data de l'última consulta: 23/4/2017]

Francesc Closas, a la dreta, amb Heribert Barrera, president del Parlament de Catalunya de 1980 a 1984, en una visita a Esparreguera. Foto: família Closas.

Els nostres testimonis

Teresa Simó i Romeu va néixer el 25 de desembre de 1919, a Segrià de les Garrigues i, quan tenia 8 anys, després de la mort del seu pare, va anar a viure a Esparreguera. Va anar a l'escola de les monges, Les Religioses Dominiques de l'Anunciata, però molt poc temps, per això no sap escriure, encara que diu que sap llegir el català, el castellà i el francès. Segons el seu testimoni, el francès el va aprendre llegint el llibre de l'Antònia Galceran¹³, la filla de l'alcalde republicà esparreguerí exiliat a França.

Va anar a treballar a la casa *de Santa Cecília*¹⁴ (a la plaça Sant Magí) i, més tard – com que durant la guerra van tancar el restaurant de Santa Cecília, situat a Montserrat–, a la fàbrica de Can Sedó durant la col·lectivització, i aleshores va ser quan es va afiliar a la CNT.

A la fàbrica treballà als telers, també havia anat a cosir a ca la Simona i a fer feines per les cases. Vivia amb la seva mare, el padastre i la seva germana Dolores al carrer de l'Hospital, a cal Marcó.

Quan començà la Guerra Civil la Teresa tenia 16 anys, la mateixa edat que començà a festejar amb el Mariano Juanpera Hinojosa, el qual va marxar a la guerra i el van empresonar al castell de Montjuïc, on va caure malalt de tuberculosi .

Més tard, quan morí el Mariano, començà a festejar amb un company de presó d'aquest –que també era d'Esparreguera–, el Francesc Closas, perquè el Mariano abans de morir li recomanà que podia casar-se amb la seva xicota i ser una parella ben avinguda.

En Francesc Closas amb la seva esposa, Teresa Simó. Font: arxiu familiar

¹³ La versió original d'“Un camí fràgil” era en francès.

¹⁴ Així és coneguda la família Serra.

La Teresa escrivia cartes al Francesc Closas, quan estava empresonat, de fet els les dictava al seu cunyat, en Miquel Llordella, perquè ella no sabia escriure gaire.

La Teresa fou afilada a la CNT, però no queda clara la seva militància en cap moment, en tot cas, tal i com declarà ella a la nostra entrevista, "ho fou perquè ho havia de ser". El que sí queden clares són les seves idees antifranquistes.

Va morir el 9 d'octubre de l'any 2012.